

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

KAPLE SV. ELIÁŠE
Malá Strana, Vojanovy sady

Vojanovy sady se nachází mezi ulicí U Lužického semináře a Letenskou. Svůj současný název získaly v r. 1954, kdy byla zahrada otevřena pro veřejnost a pojmenována podle významného českého herce Eduarda Vojana.

Kaple sv. Eliáše je jednou ze tří menších staveb v bývalém klášterním komplexu karmelitek na Malé Straně, ke kterým se nezachovaly žádné dokumenty. Eliáš byl údajně postaven mezi l. 1660 – 70 jako typická zahradní kaple v podobě grotty (*umělá jeskyně*).

Kaple stojí na nepravidelném půdorysu, který se blíží tvaru latinského kříže a fasáda je ozdobena napodobenými krápníky. Z původní výzdoby lze rozeznat zbytky zoomorfní výzdoby - figurek zvířat, např. hada nebo erba nad raně barokně profilovaným vchodem – znak karme-

litánů na podkladu císařské orlice se zlatým rounem. Ve vnitřní výzdobě kaple jsou rovněž použity imitace krápníků, dále též přírodní kameny, mušle, zrcátka apod. Interiér kaple je osvětlen oválnými okénky a bočními okny. V levém rameni grotty stojí nízké kamenné ostění otvoru ohniště, které ústí do komína. Na stropě kaple se nachází pět oválných obrazů z legendy proroka Eliáše od neznámého autora. Jedná se o Eliáše na poušti, Eliáše křísícího syna vdovy v Sareptě (*fénické město*), Eliášovu oběť na Karmelu – (*odvozeno od kerem-el, Boží vinice*) je pohoří a dnes i národní park v severním Izraeli, Eliáše na ohnivém voze a Eliáše se svým pláštěm. Kaple je dnes bez vnitřního vybavení. Původně v ní byl oltář se sochou sv. Eliáše a dále socha sv. Josefa z 18. stol. od Matěje Václava Jäckla.

R. 1663 bylo pod kapli umístěno tělo zakladatelky a první převorky pražského Karmelu Matky M. Elekty od Ježíše. Dnes se musí za jejími mumifikovanými ostatky vypravit zájemci na Hradčany do kostela sv. Benedikta. V kostele sv. Benedikta na pravé straně presbytáře je místnost, kde je v prosklené vitrině neporušené tělo Matky M. Elekty vystaveno.

Sv. Eliáš, který byl masivně poškozen při povodních v roce 2002, prošel péčí a nákladem MČ Praha 1 v l. 2012 – 13 celkovou obnovou.

Prameny: Umělecké památky Prahy, Pavel Vlček a kolektiv, ACADEMIA nakladatelství AV ČR (1999); web praha1.cz

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

DŮM U KUTOVCŮ
Staré Město, Havelská 5

Havelská ulice spojuje Železnou ulici s Uhelným trhem. Stejně jako Rytířská vznikla rozdělením prostoru Nového tržiště (prostranství mezi Ovocným a Uhelným trhem) v souvislosti s výstavbou staroměstských kotečů ve 14. stol. Západní část, při Uhelném trhu, nesla označení V Kolářích, východní Tarmark nebo Tandlmark (*vetešnický trh*). Současný název ulice je znám od r. 1870 a je odvozen od kostela sv. Havla.

Středověký raně gotický dům „U Kutovců“ („*U Brunčvika*“) je postaven na parcele mezi Havelskou a Michalskou ulicí a má dodnes zachovalé jádro v dispozici sklepů i přízemí. V poslední čtvrtině 14. stol. proběhla gotická přestavba, při níž byl dům rozšířen o trakt s podloubím. Kolem r. 1537 dům prošel raně renesanční přestavbou, která podstatně zasáhla do vnitřního rozvrhu hlavní budovy a křídla. Tehdy také vznikl zadní dům v ulici Michalské a do hlavního průčelí byla prolomena renesanční okna. Barokní úpravy domu zahrnovaly např. volutový štítový nástavec hlavní fasády nebo přestavbu zadního domu. V r. 1803 došlo ke klasicistní úpravě schodiště hlavní budovy a fasády do Michalské ulice. V pozdním klasicismu byla zadní budova doplněna o 3. patro a dvorní fasády byly obohaceny pavlačemi. V r. 1960 byla provedena celková úprava hlavního průčelí, při níž byl zbořen arkýř na levém krajním okně v 1. patře a nahrazen kopií ostění podle zbývajících oken.

V r. 2014 proběhla v bytě ve 3. NP uličního křídla objektu rekonstrukce renesančních kleneb včetně statického zajištění objektu (*stahování ocelovými táhly s kotvením na fasádě*). Během prací byl objeven kamenný

renesanční oblouk a fragment kamenného ostění. Dále v r. 2016 byl v bytě restaurován nalezený raně barokní dřevěný trámový strop. Jedná se o historicky cenný strop s malovanými profilovanými trámy a záklopovými prkny. Původní stropní štukový podhled pod trámovým stropem byl odstraněn a raně barokní strop je prezentován v rámci nově zrekonstruovaného bytu spolu s odhaleným a restaurovaným kamenným klenebným pasem. Fragменты malířské výzdoby v místnostech bytu byly restaurátorsky zajištěny.

Za restaurování malířské výzdoby dřevěného záklopového stropu a restaurátorské práce na zajištění fragmentů malířské výzdoby v místnostech bytu ve 3. NP Havelská 5 si MČ Praha 1 odnesla vítězství v krajském kole soutěže o nejlepší realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón r. 2016.

Prameny: Umělecké památky Prahy, Pavel Vlček a kolektiv, ACADEMIA nakladatelství AV ČR (1999); web praha1.cz

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

Křižovnická ulice spojuje Křižovnické náměstí s náměstím Jana Palacha. Je tvořena na jedné straně budovami kostela a kláštera křižovníků (*jediný rytířský katolický církevní řád založený v Českých zemích a současně jediný mužský řád založený ženou – sv. Anežka Česká*), druhá strana ulice je lemována impozantní budovou Klementina. Dnešní pojmenování ulice platí od r. 1870.

Nárožní dům Na Kocandě byl postavený ve stylu manýristické novorenesance v l. 1885-86 Václavem Sigmundem. V domě se narodil nositel Nobelovy ceny za chemii Jaroslav Heyrovský (*český fyzikální chemik, objevitel a zakladatel polarografie*).

Podle kronikářských zpráv byl stavitelem opevnění města pražského král Václav I. Rozsáhlé dílo mimořádných rozměrů bylo realizováno ve dvou fázích. V první z nich ve 30. letech 13. století byl vystavěn oblouk opevnění od Vltavy k Vltavě zhruba v trase dnešních ulic Národní, 28. října, Na Příkopě a Revoluční. K dokončení staroměstské fortifikace výstavbou hradební zdi proti řece, tj. na severu a západě, došlo roku 1253.

Na jižní a východní straně fortifikaci tvořil 14-20 m široký a 5-9 m hluboký příkop, za ním asi 2 m vysoká

parkánová zeď, 11-18 m široký parkán a vlastní hradební zeď. Zeď byla přes dva metry silná a asi devět metrů vysoká. Obranu zesilovalo asi 16 pravidelně rozmístěných hranolových věží.

U hradby proti vodě, která je zachována ve sklepích domu zvaném „Na Kocandě“ v Křižovnické ulici čp. 71/I ve výjimečně souvislé délce přes 20 metrů, zaznamenáváme kromě menší šířky zdiva (*cca 1,6–1,9 m*) i téměř výhradní užití břidlice a křemence jako stavebního materiálu. Výšku této hradby zde můžeme zatím jen odhadovat. Vzhledem k menší šířce a lépe hájitelné pozici využívající blízký tok Vltavy byla pravděpodobně nižší.

Z městských bran zůstala zachována pouze brána na prvním pilíři Juditina mostu, která je dnes skrytá ve zdivu jihozápadního nároží křižovnických budov v sousedství Karlova mostu. Nově v roce 2017 odkrytá brána u sv. Valentina v podzemí domu Na Kocandě byla původně tvořena jen prostým průchodem bez dalších konstrukčních prvků. Portál brány je vyzděn z pískovce pravděpodobně z lomu na Petříně a původní vozovka z říčních valounů se nyní nachází asi 5 metrů pod dnešní uliční úrovní. Brána je tak velká, aby stačila na pohodlný průjezd vozu s potahem nebo jezdece na koni.

Text: Petr Starec, Muzeum hlavního města Prahy

MUZEUM
HLAVNÍHO
MĚSTA
PRAHY

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

REVOLUČNÍ Č. P. 1247
Nové Město, Revoluční 26

Revoluční ulice spojuje náměstí Republiky a Štefánikův most zároveň odděluje pražské katastry. Pravá strana ulice, z pohledu od nábřeží, patří k Starému Městu, levá strana ulice je postavena na pozemcích Nového Města. Historik a spisovatel Zikmund Winter uvádí, že učená komise v květnu 1617 konstatovala: „prostředkem mezi Starým a Novým Městem vede blátivá strouha od Prašné brány až k Vltavě, všude jsou haldy odpadků, nános a bláto“. Původně se ulici říkalo Na příkopě, neboť byla budována v místech, kudy vedly staroměstské hradby a „příkop“. Od r. 1945 platí název Revoluční.

Dvoupatrový neorenesanční dům byl postaven v letech 1875-76 podle plánů Václava Kaury a Aloise Doubravy. Jeho architektura se vyznačuje mimořádně stylově vytříbenými uměleckořemeslnými kompozičními prvky

a detaily v dobovém tvaroslovném cítění. Je unikátním dokladem architektonické tvorby poslední čtvrtiny 19. stol.

Hlavní průčelí domu je sedmiosé, na středu s edikulovým (*architektonické orámování dveří, oken apod.*) portálem a balkonem nad ním. V průjezdu domu se nachází bohaté řešení stěn (pilastry, edikuly, figurální plastiky) a stropu. Na průjezd navazuje vpravo čtyřikrát pravoúhle lomené schodiště s rovněž bohatou výzdobou stěn a zejména v prostorné lucerně nad 2. patrem. Pamětní deska osazená na pravé straně fasády připomíná, že v domě žil dr. Augustin Pechlát (*náčelník ČS OBCE SOKOLSKÉ, účastník II. odboje, publicista a pedagog*), který byl popraven nacisty 30. září 1941.

V r. 2016 byla MČ Praha 1 realizována restaurátorská oprava a obnova maleb a štukové výzdoby stropu v 1. patře domu. Barevná plocha i fládr stropu byly silně poškozeny a na mnoha místech zcela chyběly. Barvy se sprášovaly a lokálně se zde objevovaly defekty ve štuk. Odborným restaurováním byl obnoven významný, architektonicky i uměleckořemeslně bohatě zdobený strop, který navozuje dojem stropu dřevěného s řezbami, malbami a zlacením.

Původně obytný dům – reprezentativní dílo člena rozvětvené Kaurovy stavitelské rodiny – je dnes využíván pro vzdělávání předškolních dětí (*mateřská škola*).

Prameny: Umělecké památky Prahy, Pavel Vlček a kolektiv, ACADEMIA nakladatelství AV ČR (1999); web praha1.cz

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

BÝVALÁ KAPLE SV. P. MARIE A SV. KARLA BOROMEJSKÉHO – VLAŠSKÝ ŠPITÁL
Malá Strana, Vlašská / Šporkova

Vlašská ulice je bezmála 650m dlouhá navazuje na malostranské Tržiště, odkud prudce stoupá do petřínského svahu. Název ulice Vlašská se ujal někdy od poloviny 17. stol., kdy se přistěhovalci z Itálie (*Vlaši*), začali usazovat v okolí dnešních ulic Vlašská, Břetislavova a Tržiště.

V r. 1573 vznikla vlašská mariánská kongregace, založená jezuiti na Starém Městě. Kongregace brzo po svém vzniku iniciovala stavbu „špitálu“ v dnešní Vlašské ulici. Stavba „údajně“ vznikla přestavbou domu jednoho z členů kongregace – architekta a stavitele Domenica de Bossiho. V l. 1611-17 byla ke špitálu přistavěna kaple sv. P. Marie a sv. Karla Boromejského. Špitál s kaplí nebyl určen výhradně pro Italy žijící v Praze, ale byl otevřen všem katolíkům a postupně se rozrůstal (*jak v ohledu prostoru, tak činnosti*). O stavbě Vlašského špitálu můžeme hovořit jako o nejslavnějším rezidenčním komplexu vybudovaném cizinci na území České republiky.

Vrcholně barokní přestavbu Vlašského špitálu provedl podle vlastních plánů Bartholomeo Scotti. Kromě řady vnitřních úprav se Scotti zasloužil o podobu dochovaného vrcholně barokního průčelí a o výstavbu arkád do dvora objektu. Prostor nádvoří dotváří kašna s půdorysem kvadrilobu (*čtyřlíst*) uprostřed osazená chrličem.

Kaple, která je nedílnou součástí areálu, byla vysvěcena pražským arcibiskupem Janem Loheliem v r. 1617. Au-

torem projektu kaple byl pravděpodobně sám Domenico de Bossi. Bossi byl v prvních letech 17. stol. rektorem Italské kongregace, které pak kaple sloužila. Jednolodní kostel s bočními kaplemi a valenou klenbou zdobenou freskami se řadí k raně barokním pražským stavbám. Na klenbě můžeme ještě dnes obdivovat vzácné monochromatické fresky, mezi nimiž vedle sv. Ambrože nalezneme také jedno s prvních vyobrazení sv. Karla. V 18. stol. byla část presbyteria (*kněžiště*) rozšířena o nynější kupoli a dvě věže se zvony, z nich se po jejich demolicí nic nedochovalo. Ze třinácti oltářů, které měly zdobit interiér, se dochoval jen hlavní oltář, na kterém je dnes umístěn obraz Václava Ignáce Leopolda Markovského z r. 1839 znázorňující sv. Karla Boromejského adorovaného sirotky. Úpravy vstupů do kostela jsou novodobé, vzácně je ale dochován renesanční portál v podobě syrského oblouku u vstupu do kaple.

Ze špitálu a nemocnice se stal postupně chudobinec a sirotčinec. V době josefínských reforem byl ústav zrušen a majetek připadl státu. Pražští Italové v r. 1830 koupili svůj majetek zpět a za 2. sv. války vzniklo z budov špitálu italské společenské středisko. V současné době jsou budovy pod správou italské ambasády a na adrese bývalého Vlašského špitálu sídlí Italský kulturní institut v Praze. Barokní kaple sv. P. Marie a sv. Karla Boromejského, která v r. 2017 slaví 400 let od svého slavnostního vysvěcení, slouží jako výstavní a koncertní síň.

Prameny: Italský kulturní institut v Praze; Umělecké památky Prahy, Pavel Vlček a kolektiv, ACADEMIA nakladatelství AV ČR (1999); web praha1.cz

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

UTAJENÁ VYHLÍDKA
Hradčany, Strahovská 206

Strahovská ulice vede po východním svahu Petřína z Malé Strany a Smíchova ke Strahovskému klášteru. Své oficiální pojmenování (*vzniklo podle jejího cíle*) ulice získala po vzniku Velké Prahy v roce 1922.

Domek se nachází na hradčanské straně gotické hradební zdi. Kamennou zeď nechal v l. 1360–62 postavit Karel IV. k obraně Malé Strany a Pražského hradu. Původní výška zdi byla přibližně 4m a tloušťka 2m. Doplněvalo ji osm věží, které sloužily jako pozorovatelný, střílny, cimbuří a ochoz. Zeď je dochována v pásu od Újezda přes hřeben Petřína ke Strahovskému klášteru. Lidové

označení zdi – HLADOVÁ, vzniklo podle pověsti z doby jejího vzniku. V Praze panoval hladomor a zaměstnáním pražské chudiny na stavbě zdi Karel IV. lidem pomohl k obživě.

Všechny objekty, které se dnes zachovaly mezi barokním a gotickým opevněním Malé Strany, tedy i strážní domek pochází z l. 1849–50. Vznikl v souvislosti s plánem vytvořit strategické opěrné místo, které by umožnilo ovládat Prahu. Stejně jako bývalá strážnice (*dnešní Štefánikova hvězdárna*), také další objekty vznikly vždy u středověkých věží opevnění. V tomto úseku pak došlo po revolučním roce 1848 ke změně směru střílen a ochozu - nově měly hrady, cimbuří, ochozy, střílny, věže a bastiony strážcům sloužit k potlačení případné vzpoury Pražanů. Oproti době Karla IV., kdy byly střílny namířeny směrem ven z města.

Domek, upravený na bydlení, je přízemní, dvoukřídlý, krytý valbovou a sedlovou střechou. Při severní straně hradební zdi je přistavěno kamenné venkovní schodiště se zábradlím (*tuto severní fasádu tvoří bývalá hradební věž*). Schodiště vede do prostor dnešní vyhlídky. Za kovovými dveřmi je vlastní schodiště k altánu, ve kterém je na kruhovém soklu umístěna kamenná rozhledová růžice.

Prameny: Umělecké památky Prahy, Pavel Vlček a kolektiv, ACADEMIA nakladatelství AV ČR (1999); web praha1.cz

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

KAPLE SV. TEREZIE Z AVILY
Malá Strana, Vojanovy sady

Vojanovy sady se nachází mezi ulicí U Lužického semináře a Letenskou. Svůj současný název získaly v r. 1954, kdy byla zahrada otevřena pro veřejnost a pojmenována podle významného českého herce Eduarda Vojana.

Kaple sv. Terezie z Avily je jednou ze tří menších staveb v bývalém klášterním komplexu karmelitánek na Malé Straně. Stavbu nedokážeme přesně ani datovat, ani autorsky určit. V r. 1715 měla být do zahrady (*klášterní kronika uvádí až v r. 1743*) na náklad Eleonory z Valdštejna postavena klenutá kaple zasvěcená zakladatelce řádu bosých karmelitek sv. Terezii. Na výstavbě se mohl

podílet jak Bartolommeo Scotti, který je doložen jako stavitel konventu kláštera na počátku 18. stol., tak František Maxmilián Kaňka či spíše František Ignác Prée.

Kaple se zachovala bez větších úprav ve své původní podobě. Stavba má polygonální půdorys vepsaný do elipsy, na bočních fasádách a nad portálem je prolomena kasulovými (*okenní otvor ve tvaru kněžského ornátu - lat. casula*) okny. Okno umístěné na zadní straně kaple je zaslepené. Barokní dveře s historickým kováním jsou osazeny v kamenném portálku s vystupujícím zalomeným překladem. Na vnitřních stěnách kaple jsou přemalované fresky údajně Jana Karla Kováře z r. 1745, které iluzivním způsobem nahrazují oltářní architekturu. Boční výzdoba představuje výjevy ze života sv. Terezie. V kopuli kaple je umístěna freska s námětem Apoteóza (*oslava*) sv. Terezie.

V r. 2002 Vojanovy sady a sv. Terezii z Avily zatopila 100letá vltavská voda. Bezprostředně po povodni došlo k vysušení a opravě vnějších omítek kaple. Péči a nákladem MČ Praha 1 v l. 2016 – 2017 proběhla celková obnova kaple vč. obnovy vnitřních nástěnných maleb, které byly ve spodních partiích masivně poškozeny vodou.

Prameny: Umělecké památky Prahy, Pavel Vlček a kolektiv, ACADEMIA nakladatelství AV ČR (1999); web praha1.cz

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

BUDOVA UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉHO MUSEA V PRAZE
Josefov, 17. listopadu 2

Průčelí budovy Uměleckoprůmyslového musea směřuje do ulice 17. listopadu, která svým názvem připomíná perzekuce českých studentů za okupace v l. 1939–45 (*dne 17. listopadu byly uzavřeny vysoké školy ČSR*).

Založením Uměleckoprůmyslového musea Obchodní a živnostenskou komorou v Praze se podařilo vytvořit předpoklady pro moderní rozvoj české entity v rámci rakousko-uherského soustátí.

Současně s otevřením Rudolfinu 7. února 1885 bylo slavnostně ustanoveno Uměleckoprůmyslové museum, v jehož kuratoriu zasedli Vojtěch rytíř Lanna, Zdeněk hrabě Thun, Vojta Náprstek, Antonín Wiehl, Bohuslav Schnirch, Josef Schulz, Bohumil Bondy a další významné osobnosti. Ředitelem byl jmenován dr. Karel Chytil, jemuž se podařilo 12. května 1886 zpřístupnit sbírky v Rudolfinu, nicméně jeho hlavní snahou bylo vytvořit předpoklady pro stavbu vlastní muzejní budovy. Pro tento účel byl založen Obchodní a průmyslovou komorou fond. Rozhodující příspěvek na stavbu budovy muzea poskytl Zemský výbor z výnosu prodeje parcely někdejšího Nostického paláce v Praze Na Příkopěch¹⁾. Zemský výbor tím také získal vliv na podobu chystané budovy. Ze shromážděných prostředků bylo v r. 1895 zakoupeno stavební místo²⁾ mezi Rudolfinem a Starým židovským hřbitovem.

Návrhem budovy byl pověřen arch. Josef Schulz, autor budovy Národního muzea. První návrh Komora schválila, ale Zemský výbor pro nedostatek výzdoby odmítl. Stavět se začalo v únoru 1897 podle přepracovaných plánů, budova byla dokončena v prosinci 1898 a otevřena vánoční výstavou v r. 1899. Schulz se musel vyrovnat s velkým stavebním objemem na dlouhé úzké parcele bez dostatečného odstupů a přitom zvolit formu stavby korespondující s protější budovou Rudolfinu (*jejíž stavbu vedl společně s Josefem Zítkem v předchozím desetiletí*). Tato omezení vyústila v symetrickou třípodlažní hmotu s hlavní fasádou k Rudolfinu o jednadvaceti okenních osách rozvržených do středního trojosého

vstupního rizalitu, dvou sedmiosých křídel s výstavními sály a dvěma mělkými dvouosými rizality. Ve větší formě opatřil budovu vysokým bosovaným soklem odpovídajícím Rudolfinu.

Stavební program a výzdobu budovy musel Schulz přizpůsobit požadavkům obou zadavatelů, které nebyly vždy v souladu. Výzdoba budovy tak ne zcela odpovídá charakteru sbírek a má univerzálnější charakter ve prospěch popularizace uměleckořemeslných oborů i volných umění, jakož i připomenutí měst, jež vynikla ve vybraných uměleckořemeslných oborech. I přes značné převýšení budovy architekt situoval vstupní foyer se schodištěm na centrální příčnou osu a vytvořil monumentální vestibul inspirovaný Michelangelovým schodištěm knihovny Laurenziany s reprezentativním schodištěm ve stylu Vasariho galerie Uffizi ve Florencii (*nejslavnější galerie Itálie, pro mnohé i světa*). Vložením obslužného mezipatra pod piano nobile (*vznesené patro*) dosáhl úsporného rozčlenění vnitřních prostor při zachování symetrické fasády a uvolnění obou křídel pro velkorysé výstavní sály.

Schulzovo druhé muzeum je poslední stavbou tohoto typu v neorenesančních formách s bohatou vnitřní výzdobou. Nesporným kvalitám budovy, prostorovému potenciálu a historickému významu však dlouhodobě neodpovídalo stávající využití. Proto vedení muzea dlouhodobě usilovalo o zahájení celkové obnovy budovy. V l. 2014–16 se po dlouhých přípravách podařilo uskutečnit zevrubnou rekonstrukci a modernizaci budovy muzea a vytvořit tak vhodné prostorové podmínky pro další rozvoj jednoho z nejvýznamnějších státních muzeí. Schulzova hodnotná budova byla rekonstruována nákladem přes 210 mil. Kč ve státním investičním programu Národní poklad spravovaným Ministerstvem kultury. Zadavatelem rekonstrukce bylo Uměleckoprůmyslové museum v Praze pod vedením ředitelky Heleny Koenigsmarkové, projektantem Ing. Arch. Tomáš Šantavý za dozoru Ing. Jiřího Fraňka, dodavatelem rekonstrukce bylo sdružení Muzeum firem Avers, s. r. o. a PSG, a.s.

text: Ing. Dušan Seidl, vedoucí prezentace sbírek

– Uměleckoprůmyslové museum v Praze

¹⁾ Nostický palác byl do r. 1891 hostitelem sbírek Národního muzea, jehož novou budovu navrhl Josef Schulz v klasických formách v někdejší hradební pásu Nového Města, stavěné v l. 1884–91

²⁾ Sousedící parcelu, na níž se nachází zahrada před jižním průčelím (vchod Široká ulice), zakoupil z vlastních prostředků prezident Obchodní a živnostenské komory Václav Němec (1845–1924), klenotník a zlatník v Praze

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2017 GARANT MČ PRAHA 1

PAMÁTNÝ TIS V RAJSKÉM DVORE FRANTIŠKÁNSKÝ KLÁŠTER NA NOVÉM MĚSTĚ V PRAZE
Nové Město, Jungmannovo nám.

Náměstí tvoří křižovátku mezi ulicemi Jungmannovou, Perlovou, 28. října a Národní třídou. Původně bylo místo nazýváno Na pískách. Později, díky výstavbě kostela, se prostoru začalo říkat náměstí P. Marie Sněžné nebo v návaznosti na založení kláštera Františkánský plácek. Od roku 1878 nese náměstí stejně jako ulice jméno Josefa Jungmanna (*významné osobnosti národního obrození, jazykovědce, básníka a překladatele*)

Františkánský (pův. karmelitánský) klášter při kostele Panny Marie Sněžné založil ve 14. stol. Karel IV. v souvislosti se založením Nového Města. Od r. 1603 (*do současnosti*) v areálu sídlí františkáni, kterým značně zpustlý klášter s kostelem věnoval Rudolf II.

Kláštérní kostel vznikl od r. 1347 a měl se stát po chrámu sv. Víta největším, nejvyšším v Praze a měl zabírat prostor dnešního Jungmannova náměstí. Ze zamýšleného trojlodního 100m dlouhého kostela je dnes vinou husitských válek zachováno pouze kněžiště. Ač nedostavěn, má kostel nejvyšší klenbu ze všech pražských kostelů – cca 34 metrů.

Mniši františkánského řádu založili rovněž klášterní zahradu a na místě bývalého hřbitova vysadili dnes památný tis (*strom v rajské zahradě je symbolem vykoupení, spásy a spočinutí v sobě*).

Veřejnosti nepřístupný tis červený se ukrývá v rajském dvoře kláštera a jeho stáří je odhadováno na 400 let. Je tak nejstarším stromem centra města a jedním z nejstarších v celé Praze.

Starý tis má mohutnou bázi kmene, která se rozděluje na pět kmenů. Čtyři z nich mají obvody: 60, 77, 95, 62 cm, pátý kmen je suchý a nese pískovcovou sošku Panny Marie. Výška stromu je necelých 8 m a průměr koruny 9 m. Tis je zavětven už od země a tvoří kompaktní celek. Nepřístupnost veřejnosti zajistil tisu ničím nerušený růst a dobrý zdravotní stav.

Původ pískovcové sošky Panny Marie není přesně znám. Snad „kdosi dávno“ odstranil část středního uschlého kmene stromu a do zbytku vyřezal sošku Panny Marie. Ta byla později nahrazena soškou pískovcovou.

Prameny: Památné stromy Prahy, Pavel Kyzlík, Aleš Rudl a kol., 01/43 ZO ČSOP (2011); web praha1.cz; web npu.cz

